Võ phi Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

LE DIRECTEUR GÉRANT
Dépôt légal
DÉPÔT LÉGAL «INDOCHINE» Nº 9364

NGÀY 9 THÁNG 8 NĂM MẬU THÌN — NĂM THỨ HAI SỐ 115 — MỖI SỐ 0$05 — NGÀY THỨ BẢY 22 SEPTEMBRE 1928

GIÁ BÁN

ĐÔNG-PHÁP		NGOẠI-QUỐC
Một năm	5$00	8$00
Sáu tháng	2,80	3,50
Ba tháng	1,50	2,00

Mua báo phải trả tiền trước. Thơ và mandat gởi cho M. TRẦN ĐÌNH-PHIÊN. — Ai đăng quảng cáo việc riêng xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN 聲民

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

BÁO QUÁN
Đường Đông-Ba, Huế
Giây thép nói số 62
Giây thép: TIẾNG-DÂN — Huế
Hộp thơ số 31.

Nước Mỹ, nước Pháp, nước Nhật, nước Trung-hoa, bầu khắp các nước trên thế-giới đều do cách mạng mà thành, hoặc đương trong cách mạng mà tìm đường lối; thực có thể nói rằng lịch-sử cách-mạng cận đại là lịch sử văn-minh cận đại vậy.

NGHĨA HAI CHỮ CÁCH MẠNG LÀ THẾ NÀO?

(*Tiếp theo*)

Còn nói về lối mới thời **Cách mạng** bởi chữ Tây «Révolution» mà ra. Đầu-tiên người Nhật-bản dịch rằng «**Cách mạng**», người Trung-hoa nhân dùng theo mà thành ra một cái danh-từ phổ thông. Theo nghĩa thông dụng hoàn cầu ngày nay, bất kỳ vật gì, đổi cũ thay mới thì đều gọi là **Cách mạng**. Trong cuộc cách mạng cũng có kịch liệt, cũng có bình-hoà, như nước Mỹ năm 1775, nước Pháp năm 1789 thì có diễn ra tuồng lưu huyết, như khoảng thế kỷ 15, 16 **Văn nghệ cách mạng** ở nước Ý-đại-lợi, thế kỷ 19 **Công-nghệ cách mạng** ở nước Anh, lại như nước Nhật-bản trong đời Minh-trị có cuộc **Duy-tân cách mạng**, cũng đều gọi là **Cách mạng**. Ngoài ra thì-giới **Cách mạng**, tôn giáo **Cách mạng** v. v. ở các nước văn minh không nơi nào không có **Cách mạng**, không việc gì như không người nào không vào đảng **Cách mạng**, tức cho rằng cận thế **Cách mạng sử**, là cận thế văn minh sử cũng thực là đúng vậy.

Thế thì theo lối mới ngày nay chữ cách-mạng cũng không có nghĩa gì xấu.

Nhưng trên là nói về việc ngoài, nay ta thử xem lại trong nước:

Đừng kể thời-đại xa trước, chỉ kể từ Đinh, Lê trở xuống, trên ngàn năm đó, nếu không có mấy cuộc cách mạng, thì ngày nay dầu không làm quận huyện nước Tàu, mấy triệu con Hồng cháu Lạc, cũng chỉ làm tôi mọi cho một dòng họ Đinh cho đến nay, có đâu được những cuộc bình Nguyên đuổi Minh, dẹp Chiêm đánh Lạp, mà có được bờ cõi gấm hoa ngày nay. Ấy là nói lịch-sử xưa, dầu không có cái tên **Cách mạng** mà cái thiệt **Cách mạng** đã diễn ra không biết bao nhiêu lần, mới sống còn cho đến ngày nay. Còn nói về từ khi có cuộc Bảo-hộ gần đây thì cái cuộc **Cách mạng** mỗi ngày mỗi diễn ra, không kể một phái nhất vị chăm chăm về đường **chủng tộc cách mạng** mà chánh-phủ cho là thù-nghịch, còn như những phái về đường văn-học, về đường chánh-trị, cùng những thương-trường công hội, cũng đều là cách mạng cả; ký giả lại nói thẳng một câu cho đúng nữa thì hiện ở xứ này, chính chánh-phủ Bảo-hộ đã thi hành chủ nghĩa **cách-mạng** mà người Nam cũng đã theo đòi được một ít rồi. Xin chỉ rõ sự thiệt như sau này: Chi hồ giả dã (之乎者也) mà đổi ra *a b c d*, ấy là **học-giới cách-mạng**; ngựa trạm cáng đường mà đổi ra hỏa-xa bưu-điện, ấy là **bưu chánh cách-mạng**; **khảo thí cách-mạng** thì thi hương thi hội mà đổi ra trung-đẳng-học-đường, cao-đẳng học-đường; **y phục cách-mạng** thì khăn dài áo rộng mà đổi ra thế-phát âu-trang; cho đến hội-đồng nghị-viện dân gian dự chút chánh-quyền, tạp-chí báo chương văn-sĩ cũng có đường ngôn luận; những việc như vậy tự chánh-phủ cũng cho hợp thời thế mà dân ý cũng tỏ lòng hoan nghinh, tuy cơ cuộc chưa khỏi vòng mới mẻ trẻ trăng, mà theo cái nghĩa «lấy đều mới thay đều cũ» cũng là ở trong chữ **Cách mạng**. Thế thì ngày nay chúng ta nên xem chữ **cách mạng**, cũng như một vật cần yếu nhất trong cuộc tấn-hoá của loài người, không ra đường, làm cho hợp lẽ, theo mục-đích về đường ích lợi chung cho nòi giống mà một mực theo đòi, đừng lấy tư-lợi mà dối người, đừng lấy cái tên không mà loè chúng. Còn các nhà chánh-trị đối với phái **Cách mạng**, tưởng cũng cần phải phân biệt kẻ giả người chân, cái gì là trái đường tấn-hóa, cái gì là hợp lẽ tự-nhiên, mà có dùng cách đối phó thì phải cân lượng cho hẳn hòi, không nên chỉ lấy một tiếng «phiến loạn» mà phê bình chung để nhân tâm sinh hoảng-hoặc mà cái mối ác-cảm không khi nào tiêu.

Được như thế, thì cái mối ngộ-nhận hai bên chánh-phủ và nhân dân đối với nhau mới có ngày tan được, mà cái tiền-đồ nước Nam mới khỏi bày ra cái cảnh tượng thuyền ngược nước xuôi.

Ký giả viết đến đây, bỗng nhiên sinh một mối cảm tưởng rất lạ: đã cầu chúc cho **cách mạng** lại buồn rầu cho **cách mạng**, đã hăm hở về chuyện **cách mạng**, lại chán ngán cũng vì chuyện **cách mạng**, nói tóm lại là cái hiện tượng **cách mạng** ở Việt-nam ta sao mà khác với **cách mạng** ở các nước trên thế-giới ngày nay lắm vậy!!!

M. V.

Cổ phiếu,
Cổ phiếu

Các ngài cổ đông đã góp đủ bạc hùn xin đến Hội-sở, hoặc gởi thơ về mà đổi lấy cổ phiếu nhất định, xin nhớ đem hoặc gởi biên-lai-tạm theo.

HUỲNH-THÚC-KHÁNG Công-Ty

VẬN-VĂN

Nhìn đời

Cái diều

Tấm thân ngang dọc đứng trên đời,
Hà ngại phong trần nấp một nơi.
Quyết vá lại giời hai cánh liệng,
Cùng lôi phăng đất một dây dài.
Khi lên hết thảy đều rung chuyển:
Sự thế dù sao vẫn dẻo dai.
Dông tố càng to càng sức mạnh,
Tiếng càng lừng lẫy bốn phương trời.

NGUYỄN-THỊ-CHÂU

Ngẫu tác

Mặc ai khôn khéo mặc ai tài,
Mặc kẻ hung tàn ai mặc ai,
Biển rộng tha hồ chài với lái,
Non cao nào thiếu gốc cùng gai,
Đường dài sức ngựa chân rong ruổi,
Năm rét cây tùng tiết dẻo dai,
Đã trót đa mang cùng thế vị,
Ngọt bùi trước phải nếm chua cay.

HƯ-QUANG

Cảm thời tác

Một lối công danh mấy dặm trường?
Ngán thay thế sự nghĩ càng thương,
Xem lên ngó xuống sông cùng núi,
Ngảnh trước trông sau mán lại mường,
Mặt nước linh đinh thuyền máy lá,
Chân non xơ xác trúc đôi hàng.
Tình này cảnh ấy cùng ai tỏ,
Lãng đãng trời tây bóng ác vàng.

TRẦN-CHÁNH-TÂM
(Sadec)

TẠP-LOẠI

PHÁP-LUẬT ĐỐI VỚI LAO-ĐỘNG

Trong tờ báo này đã nhiều lần bàn đến vấn-đề lao-động. Từ hai mươi năm nay, nước ta đã bước vào thời-kỳ đại tư-bản. Có đại tư-bản tức có lao-động. Buổi trước, chỉ có mấy mỏ-than, mấy xưởng-máy ở mặt ngoài. Nhưng trong khoảng mấy năm gần đây, nhứt là từ khi đất đỏ ở thượng-du Trung-kỳ đã tìm được, thời trên kinh-tế-giới dầu dầu cũng chỉ nghe nói trồng ca-phê và cao-su, cu-li Bắc-kỳ tháng nào cũng thấy chở đi, dân nhà-quê mấy tỉnh Quang-nam, Quảng-ngãi, Bình-định ngày nào cũng thấy bỏ xứ. Ở các nước văn-minh, hộ vệ lao dân là một nghĩa-vụ trọng yếu của quốc-gia. Anh, Mỹ, Pháp, Đức, quan tâm về vấn đề ấy kể đã ba bốn mươi năm nay. Ở xứ ta thời tháng mười tây năm ngoái mới có nghị định của chánh phủ Bảo hộ nói qua về việc ấy. Trong bài này, trước tôi sẽ xét pháp luật lao động bên Pháp, sau tôi sẽ xét thể lệ lao động ở Đông-dương, để đồng-bào ta rõ được cả hai bên mà so-sánh.

Nói về nước Pháp

Chánh trị nước Pháp trong khoảng ba mươi năm trước cuộc Âu-chiến là «xã hội chánh trị». Bởi thế bao nhiêu đạo luật về cách bộ vệ lao động đều xuất hiện trong khoảng thời gian ấy. Mấy đạo luật ấy đến ngày 28/11/1912 thời đều góp lại làm thành một pho, gọi là luật lao động (code de travail). Sau cuộc Âu chiến, còn có đôi ba đạo luật mới, nhưng trọng yếu nhất chỉ có đạo luật 23/4/1919 về «ngày tám giờ» (journée de 8 heures). Mấy đạo luật mới cũng đã biên luật lao động rồi.

Pháp luật lao động nước Pháp phiền phức lắm. Đây tôi chỉ xét 7 việc: 1). cách hạn tuổi. — 2) cách hạn giờ làm công. — 3) làm công ban đêm. — 4) ngày nghỉ. — 5) cách hộ vệ đàn bà gần đẻ hay mới đẻ. — 6) cách hộ vệ tiền công của lao động. — 7) cách bồi thường lao động mắc tật bệnh trong khi làm công.

Cách hạn tuổi. — Các nhà tư bản thường hay lợi dụng sự đói nghèo của cùng dân để thuê trẻ con làm công. Thuê trẻ con thời trả tiền công được hạ giá mà lại dễ giọa nạt. Đều ấy rất hại đến sinh mạng của chủng tộc. Bởi thế nên phải có pháp luật «hạn tuổi».

Pháp luật «hạn tuổi» có hai thứ: thứ «hạn tuổi trẻ con làm công trong các xưởng kỹ nghệ» và thứ: «hạn tuổi trẻ con làm công ngoài các xưởng kỹ nghệ».

Nói về pháp luật «hạn tuổi trong các xưởng kỹ nghệ», ban đầu có đạo luật năm 1841 cấm thuê trẻ con dưới tám tuổi: đến năm 1874 lại có đạo luật tăng lên 12 tuổi. Hiện nay, chiếu theo đạo luật 2/11/1892 (từ khoản 1 đến khoản 5 quyển thứ con dưới 13 tuổi cấm không được thuê, chỉ trừ đứa nào 12 tuổi, đã đậu sơ học, lại có giấy thầy thuốc nhận là mạnh, thời mới được.

«Ngoài các xưởng kỹ nghệ», về nghề làm xiếc (cirque) có đạo luật năm 1898 (từ khoản 50 đến khoản 63 quyển thứ 2) cấm không cho thuê trẻ con dưới 12 tuổi; về nghề hát xướng, có đạo luật năm 1892 (khoản 8 quyển thứ 2) cũng cấm như thế, vân vân.

2) *Cách hạn giờ làm công.* — Thường thường ta tưởng rằng người cu li càng làm công nhiều càng lợi cho mình. Tưởng như thế là sai. Theo lý thuyết xã hội, lao động càng lao lực thời nghiệp chủ càng được lợi; mà lợi nghiệp chủ thời phải hại lao động. Lao động bị nghiệp chủ «bóc lột» là ở đó. Bởi thế nên phải có pháp luật «hạn giờ làm công».

Trước năm 1919, có ba cách: *b)* đàn bà, trẻ con trong các xưởng kỹ-nghệ chỉ một ngày làm công 10 giờ; — *a)* đàn ông trong xưởng kỹ-nghệ chỉ một ngày làm công 12 giờ; — *c)* Ngoài các xưởng kỹ-nghệ không có hạn chế. Từ ngày có đạo luật 23/4/1919 (từ khoản 6 đến khoản 8 chương thứ 1 quyển thứ 2) thời không kể đàn bà hay trẻ con, không khi nào nghiệp chủ được phép thuê làm công quá 8 giờ một ngày. Chỉ trừ nghề làm ruộng ở nhà quê (nghề làm ruộng, khi ít việc, khi nhiều việc, không thể hạn-chế được) và các nghề riêng ở nhà (theo chủ nghĩa tự do ở trong nhà) thời không chiếu theo đạo luật ấy.

(*Còn nữa*)

TĨNH-HIÊN

VẤN-ĐỀ HIẾN-PHÁP

HIẾN PHÁP BA NƯỚC TRUNG-ÂU

(*Tiếp theo*)

Còn như về sự quan hệ trong hai viện lập pháp đối với nhau thì các nước ấy đều không tán thành hai viện đứng địa vị đồng đẳng, và có thế lực như nhau. Nước Nam-tư lại chỉ dùng bộ lập pháp một viện thôi. Còn các nước kia thì tuy có hai viện, nhưng viện thứ hai không phải là đại biểu cho giai cấp đặc quyền, chỉ là đại biểu cho khu vực chính trị rất lớn trong nước mà thôi. Viện thứ hai ấy cũng không được quyền lập pháp bằng với viện thứ nhất. Xem như Hiến pháp nước Tiệp-khắc thì phàm những nghị án Hạ-nghị-viện đã thông qua mà Thượng-nghị-viện phủ quyết, nếu lại được đa số nghị viên tại Hạ-nghị-viện thông qua lần nữa thì có thể thành pháp luật được. Như 3 phần 4 Thượng-nghị-viện mà phủ quyết nghị án đã được Hạ-nghị-viện thông qua rồi, thì nghị án ấy phải do 4 phần 5 toàn thể Hạ-nghị-viện thông qua lại mới có thể thành pháp luật được. Còn đa số Hạ-nghị-viện lại có thể phủ quyết bản các pháp luật của Thượng-nghị-viện đã thông qua rồi. Nước Ba-lan thì quyền phủ quyết của Thượng-nghị-viện lại không dùng đến nữa, vì rằng phàm nghị án mà Hạ-nghị-viện đã thông qua rồi thì phải chuyển giao cho Thượng-nghị-viện, nếu trong hạn 60 ngày mà Thượng-nghị-viện không biểu thị phản đối thì nghị án ấy cho là đã được thông qua.

Sự quan hệ của hai bộ hành chính và lập pháp với nhau, sự quan hệ của hai bộ ấy với tuyển cử đoàn, những đều ấy là những bộ phận rất trọng yếu trong cách tổ chức Chánh-phủ. Cứ trong các Hiến pháp mấy nước này thì viên thủ lãnh hành chánh cũng có quyền giải tán Nghị hội, nhưng khi giải tán Nghị hội rồi thì trong một thời kỳ nhất định phải triệu tập nhân dân để tuyển cử Nghị hội mới. Tại Ba-lan thì Tổng-thống phải được 3 phần 5 Thượng-nghị-viện đồng ý thì mới có thể giải tán Hạ-nghị-viện được. Ở nước Tiệp-khắc thì sáu tháng sau cùng trong nhiệm kỳ của Hạ-nghị-viện, Tổng-thống không có quyền giải tán. Tại nước Nam-tư thì mệnh lệnh giải tán Nghị hội phải có toàn thể Quốc vụ viên (bộ trưởng) ký ghé. Tại Ba-lan, như Hạ-nghị-viện mà có đều xung đột với Chánh-phủ thì có thể lấy 2 phần 3 bỏ phiếu tự hành giải tán để xin tuyển dân trong khi tuyển cử lại giải quyết thế nào. Tại nước Tiệp-khắc, như Quốc-hội mà phủ quyết nghị án của Chánh-phủ đề xuất thì Chánh-phủ có thể triệu tập đại hội nhân dân phức quyết (référendum) để quyết định nghị án nào nên bỏ hoặc nên lấy. Theo Hiến pháp nước Đức thì sự đầu phiếu phức quyết ấy có thể dùng trong những nhịp này: 1) Tổng-thống chưa đủ hạn nhiệm kỳ bảy năm, nếu Hạ-nghị-viện được 2 phần 3 phiếu đồng ý thì có thể triệu tập đại hội nhân dân phức quyết để bãi miễn Tổng-thống. 2) Trong hạn một tháng Tổng thống có thể đem nghị án của Hạ-nghị-viện thông qua rồi để giao cho nhân dân đầu phiếu phức quyết. 3) Như 1 phần 10 số tuyển dân hợp cách đề xuất một nghị án gì xin bộ lập pháp qui định thành pháp luật, thì nghị án ấy có thể giao cho nhân dân quyết định lấy hoặc bỏ. 4) Khi Thượng-nghị-viện cùng Hạ-nghị-viện có xung đột với nhau thì Tổng-thống có thể đem vấn đề ấy giao cho nhân dân đầu phiếu để giải quyết.

Các phương pháp phức quyết của nhân dân cứ thực tại thì thắng quá cái phương pháp đặc biệt tuyển cử của Nghị hội và Chánh-phủ thường dùng. Trong Nghị hội và Chánh-phủ, phàm một nghị án của Nội-các đề xuất mà không được Quốc-hội đồng ý, như vậy là Quốc-hội biểu thị không tín nhiệm Nội-các, thì Nội-các có thể giải tán Quốc-hội khiến nhân dân tuyển cử lại Quốc-hội mới. Trong cuộc tuyển cử đặc biệt ấy thì tuyển dân chỉ biểu thị phản đối hoặc tán thành Nội-các, chứ cái vấn đề đặc biệt mà gây nên cuộc tuyển cử ấy thì không biết đến. Còn như khi nhân dân đầu phiếu phức quyết thì phải chú ý cho hiểu cái vấn đề đặc biệt mà phải giải quyết đó là thế nào, như thế thì ý chí của nhân dân có thể xác định dễ dàng hơn. Nội-các bất tất nhân một vấn đề mà phải từ chức, mà Quốc-hội cũng không phải nhân một vấn đề mà phải giải tán.

(*Còn nữa*)

Hoa-Trung biên-dịch

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Ỷ thế hành hung

Cách đây ít hôm, có một tên bồi đi chợ với vợ nó, đi qua cái quán kia gần cửa Tả, thấy trong quán có người đàn bà đương để gánh trứng muốn bán. Tên bồi đến mua trứng, nhưng trả rẻ quá, người đàn bà không bán. Tên bồi nổi giận đá gánh trứng văng đổ ngã nghiêng rồi lại đánh chị bán trứng nữa. Thoạt có người lính tuần sát đi ngang qua, thấy sự trái lẽ muốn vào phân giải, cũng bị tên bồi dập luôn rồi bảo vợ lên báo với chủ minh là quan hội lý D. Quan hội lý đến hỏi duyên cớ; người lính thì không biết nói tiếng tây, nên đứng ngẩn ngơ, còn tên bồi kia thì xí xô biết năm ba tiếng nên nói lẩu thông. Hôm sau có giấy phạt người lính 15 ngày nhà pha; Hiện nay người lính ấy, phần bị đánh, phần tức bực nên mang bệnh, đang nằm tại nhà thương Huế chưa lành.

Ai còn bảo công lý nữa thôi.

D. B.

THANH-HÓA

Phép thần thông!

Hôm mồng 5 tháng 9 vừa rồi, có một người Trung-hoa trọc độ từ tuần, đi chiếc ô-tô với một người đàn bà, từ mạn trong ra. Khi tới Thanh-hóa hỏi thăm tới nhà ông Bang trưởng, tự xưng mình là tay lão luyện về khoa thôi miên. Đang khi ngồi bàn luận với ông Bang, nhân trông thấy hai con voi bằng đá ở «bàn đèn», chú Trung-hoa bèn chỉ tay phù phép, tự nhiên hai con voi đá đánh nhau. Ông Bang lấy làm kính phục bội phần, thết đãi cơm nước xong, mời các kiều dân trong tỉnh đến xem thuật. Những người đến dự đều là những «chủ hiệu» cả. Chú Trung-hoa hết sức trổ tài, dùng hết cách để làm cho các người xem phải phục. Sau cùng chú ta nói có một thuật rất ích lợi cho kẻ dùng, song phải mua một đạo bùa của chú ta giá từ 16$00 đến 48$00, nghĩa là bùa càng đắt thì ích lợi càng to. Chú ta lấy một đồng bạc đồng ra làm phép, bảo rằng đồng bạc ấy giắt vào lưng, thì đi đâu cũng tránh được sự nguy hiểm, đính thêm một đạo bùa vào mà gói với tiền bạc mình có, thì sau 49 ngày, đem tiền đó buôn bán gì cũng lãi gấp 2, 3 lần.

Ông Bang xin làm trước, mua một đạo hóa 45$00 và đưa ra 500$00 nhờ làm phép hộ. Chú ta làm phép gói ghém kỹ lưỡng, lại giao ngay cho ông Bang đem cất vào tủ sắt, đặn đúng 49 ngày hãy lấy ra buôn bán. Ông Bang đã làm thì các chủ hiệu cũng muốn làm, lần lượt mời mọc, thiết đãi, ai cũng muốn mời được trước. Mãi đến hôm 7 tây, chú ta mời thư thả công việc, 1 giờ trưa thu xếp hành lý nói xuống Sầm-sơn chơi.

Một người làm công cho ông Bang tên là « Sái-sề » sinh nghi dò xem thì thấy chú ta thuê xe ra gare lấy vé hạng ba ra Bắc. Tàu chạy rồi chú « Sái sề » vội vàng báo cho ông Bang biết. Ông Bang mở tủ sắt ra xem thì chỉ còn một nắm giấy vàng, 500$00 đã không cánh mà bay rồi, hỏi các hiệu khác cũng như thế cả, nhà ít nhà nhiều, tính 1 nghìn một trăm có lẻ ! ! !

Một đàng tham lợi mà đi lừa người, một đàng tham lợi mà bị người lừa, người ta thường nói « tham thì thâm » là thế.

Nghe đâu ông Bang đã trình cầm Thanh-hóa nói ra Nam-định đón ngay chuyến tàu, đã bắt được chú « Trung-hoa » ấy rồi.

Xem chuyện này thì chú Trung-hoa ấy giả vờ làm phù làm phép mà tráo được bạc của người, đem giấy « vàng » đổi lấy giấy « bạc », cái tay của chú cũng lanh thật, thế thì chú là một nhà huyễn thuật. Ngồi nói chuyện với ông Bang mà làm cho hai con voi đá húc nhau, chú lại là một nhà thôi miên. Hai nghề đều giỏi như thế thì cứ đi làm trò cũng có tiền tiêu, tội gì mà phải giả vờ phù phép, lừa người lấy của, để đến nỗi dấn mình vào vòng luy tiết cho khổ ! Còn ông Bang và mấy chú hoa kiều kia mất giấy « bạc » được giấy « vàng », được lãi to như thế còn phàn nàn nỗi gì ?

H. T.

NGHỆ-AN

(QUỲNH-LƯU)

Một đều oan khổ của lương dân

Làng Phú-mỹ thuộc hạt Quỳnh-lưu, có một người trạc độ ngoài 30 tuổi, lâu nay chăm việc làm ăn, chưa hề làm gì trái phép ; mới đây trong làng có người vì chút hiềm riêng, nên vu cáo tại huyện rằng người kia có lòng phi phản. Ngày 2 tháng 7 này, quan phái thầy thông nhì đem lính lên khám xét, chẳng được gì, chỉ có mấy số báo Tiếng Dân, và một quyển điều lệ của Hưng nghiệp hội xã mà thôi. Thầy nhì đã làm giấy rằng không xét được gì, cho người ấy ký và bào lý phận thiệt rồi về. Sáng hôm sau có lính đòi xuống huyện, người ấy xuống thì thầy nhì cũng hỏi qua loa rồi cho về, tưởng thế là yên, cứ đi làm ăn, không ngờ cách ít hôm nữa, lại thấy lính đòi, mà xuống huyện cũng cứ hỏi qua loa như ngày trước. thầy nhì cũng không chịu xử cho xong việc, lại cứ cho về. Chưa biết bao nhiêu lần đòi nữa mới được thôi ! !

Nghe nói quan tỉnh ngài hiểu tỉnh, việc gì cũng giao cho thầy thông này, không biết về việc này cái ý của thầy ra sao ? mà cứ đòi lên đòi xuống mãi. Mà hễ một lần đòi thì chẳng những bỏ công việc làm, đi về tốn kém mà thôi, lại thêm cái tệ của mấy tên lính lệ, hễ nắm được cái giấy quan đến nhà thì đòi cơm đòi rượu, tiền đón tiền đưa, làm khổ dân lắm. Ôi ! một kẻ lương dân vì những lời vu cáo mà đến nỗi bỏ cả làm ăn, nay đi huyện mai đi huyện, thật cũng đáng thương ! những kẻ có tội chứng cớ rõ ràng đã đành, còn những kẻ vô tội mà bị vu cáo thì phải xét xử cho rành rọi, hễ vô tội thì hỏi một lần rồi tha ngay, để dân được yên nghiệp làm ăn, còn những quân vì lòng hiềm thù mà vu cáo cho người này người nọ, thì nên nghiêm trị cho chúng nó chừa đi, thế mới khỏi phiền dân chứ !

CH. B.

QUẢNG - BÌNH

(QUẢNG TRẠCH)

Nhiều dân quá

Báo Tiếng Dân số 100, ra ngày 1er Août có bài "Nhiều dân quá" nói về lý trưởng Nguyễn-Puê và hương bản Phạm-xuân-Tuệ ở làng Tân phong, tổng Lũ-phong, phủ Quảng trạch, tỉnh Quảng-bình, nhiều dân về việc làm đình, nay cứ việc đích xác xin tục đăng như sau nầy :

Nguyên đình làng làm xong từ bữa tháng 3, đến nay đã 4 tháng rồi, hương lý không chịu tính sổ sách ; nhân có bài "Nhiều dân quá" đăng trên báo Tiếng dân mà bữa 21/8/28 quan trên đã sức cho hương lý đệ nha bẩm khai. Rồi đó bữa 22/8/28 hương lý mời làng tính sổ sách thì đình làng tính hết 416$66. Làm một cái đình như đình này mà hết 416$66, thì tưởng cũng nặng lắm vậy, có lẽ ông hương bản nầy tăng giá cao cho làng, vì dụ thuê thợ hết 2$00 thì ông tính 3, 4 đồng !) còn 111$84 thì Phạm - xuân - Tuệ không chịu nộp cho làng, anh ta tiêu hết rồi chăng ? số tiền 111$84 ấy không chân mà bò đi mất mới quái cho chứ !

Hiện nay làng đã sắp có đơn kiện, không biết rồi quan trên xử ra sao ?

Một người dân trong tổng
lai cảo

TOURANE

HỘI TRUNG-KỲ CÔNG THƯƠNG LIÊN HIỆP

Nhóm đại hội đồng

Hội T. K. C. T. L. H. có lời bá cáo cùng các cổ đông của Hội, còn ai chưa góp tiền cổ phần cho Hội, biết rằng đến ngày 10 Octobre là ngày 27 tháng 8 Annam thì Hội không nhận tiền các cổ đông góp nữa để Hội sẽ đệ tên tất cả các cổ đông ra trình TÒA ÁN-THƯƠNG-MẠI xong là nhóm ĐẠI-HỘI ĐỒNG.

Vậy xin các Ngài còn ai chậm trễ chưa góp tiền cho Hội, nên mau mau gởi tiền cổ phần lại cho mấy nhà Ngân-Hàng trước ngày Hội đã định.

Nay mai Hội sẽ có thơ cùng là giấy bầu cử gởi riêng cho các cổ đông mới đến dự ĐẠI-HỘI-ĐỒNG của Hội. (Ngày và chỗ nhóm sẽ tin sau).

Đại-Quyền cho các Hội-viên sáng lập của Hội
VÕ-DOÃN-GIA
Industriel
TOURANE

QUẢNG-NAM

(HÒA-VANG)

Dân kiện lý trưởng

Mới rồi kỳ giả đi ngang đàng gần Huyện Hòa-vang, gặp một bọn hơn 30 người khăn đen áo dài, vừa đi vừa trò chuyện, tưởng là dân đi đâu, hỏi trong bọn ấy thì biết rõ là câu chuyện đi kiện như sau nầy : Tại làng H. O. thuộc huyện H. V. có tên lý trưởng đương thứ là L. O. thị quyền hống hách, phù chuẩn lạm tiếu xưa nay có tiếng. Làng ấy dân số được 143 người đều bất phục tên lý ấy, 57 người đồng lòng làm đơn kiện tên L. O. tại huyện mà quan chưa xử, đơn kêu có bốn khoản như sau nầy : Khoản nhất : Từ ngày quan huyện mới đến ly, mỗi khi đi kinh lý, thì dân làng phải bỏ công việc đem cờ trống đi đón rước. Hiện nay quan có tư bổ nha môn mà mượn (lời quan sức) dân tư ích mỗi làng đến giúp việc (sự tư bổ nha môn là tiền của nhà nước, không rõ lại sao quan lại mượn dân, đáng sá trong hương thôn không dủ tư ích mà làm, nay lại quan mượn, chỗ này cũng xin quan dạy cho dân biết với !) Về phần làng H. O. thì quan mượn có 43 người mà lý trưởng mượn cờ ấy sức cả bổ dân làng là 143 người phải nộp mỗi người 0$20 để đặng khỏi đi làm xâu dưới huyện. Khoản thứ hai thì thuộc về tư đức của tên lý đó, nên tôi không thuật lại. Khoản thứ 3, độ tháng trước, vì sự kiện của dân làng H. O. và làng X. Th. nên mấy quan tỉnh hiệp đồng với quan huyện ra phân xử. Hôm đó thì quan huyện có đem cơm nước theo để dãi các quan tỉnh, thế mà lý trưởng về làng bắt bọn chài lưới (Làng làm nước mắm) góp mỗi người 0, $ 20 để dọn cơm cho quan tỉnh và quan huyện. Khoản thứ 4, tết năm ngoái, làng có xin quan lập bài chòi tại chợ H. O. để lấy lợi sửa đình chùa miếu vũ cho dỡ sự góp liễm trong dân, hết kỳ thu được 200 $ 00 lời Đến nay đã bảy tháng trời, mà đình chùa vẫn còn hư nát, món tiền 200 $ 00 bay đi đâu rồi !

Người kia nói đến đó, rồi đưa các bản đơn cho tôi xem.

Một tên lý trưởng mà mượn thế bóc lột dân như thế, cái tệ ấy trong hương thôn thường thấy.

Trong chốn hương thôn, bọn hào cường mà ức hiếp bóc lột được dân ta là vì nhiều cớ, nhưng cái nguyên nhân lớn nhất là dân ta chưa tỉnh ngộ. Nếu dân mà tỉnh ngộ, hiểu rõ nghĩa vụ và quyền lợi mình, có được một ít thông thường tri thức, thì bọn hào cường cũng đành bó tay chứ còn làm gì được.

Trần-ô-Gian

QUẢNG-NGHĨA

(NGHĨA-HÀNH)

Sâu mọt

Ở huyện Nghĩa-hành có làng An-ba, là một làng giàu nhất trong tổng, công điền hơn 200 mẫu, tư điền hơn 500 mẫu, dân số được 200 người ; vì thế nên nhiều kẻ sốt sắng về việc làng lắm.

Có tên hương hào Cương, hương kiểm Lượng, và hương bộ Tiên làm việc làng lâu hơn hết.

Xin kể chuyện ba anh Hương thường làm như sau nầy :

1° Tới vụ thâu thuế, ba anh thường nhật hội đồng. Thấy tên dân nghèo nào đóng thuế chừng 5, 7, thước đất, một sào vườn, thì tìm hè giọa nạt, vì mấy anh làm việc làng đã ba bốn mươi năm rồi, cách bới móc đã thạo lắm, làm cho mấy tên dân phải bội trưng, cớ kẻ có 5 thước vườn phải đóng 6, 7 hào bạc.

2° Tới vụ quân cấp ruộng cho dân thì coi tên dân nào mới trước tịch hoặc đi ở xa, thì mỗi anh hương ăn khẩu phần tới chín, mười tên, vì mấy tên ấy không biết ruộng tốt xấu thế nào dành phải giao cho mấy anh lãnh đặng đóng xâu thuế, nhưng tới mùa khai trường thâu thuế, lý trưởng bắt gông lên cùm xuống, rút cục cũng phải bán nhà bán cửa, thế vợ dỡ con, đặng nộp cho đủ số thuế của mình, vì không thể nhổ râu đê các anh hương mà trừ đặng, đó là kể cái tệ lớn đó thôi, còn làm nhiều việc đê tiện không thể nói hết được

Nghe đâu tháng tám đây tới vụ quân cấp ruộng cho dân, các anh sẽ được mùa nữa.

Trong một làng, mà đến mấy con sâu mọt như thế, trăm vạn làng thì biết là bao nhiêu ? dân cùng trong hương thôn nghĩ có khổ không ?

Cam-tuyền lai cảo

BÌNH-ĐỊNH

(TAM-QUAN)

Lại lính tập làm ngang

Cách hai tháng nay ở cửa biển Tam-quan, nhà nước có phái những lính tập, ở đồn Bồng-sơn đến gác những ghe thuyền xuất nhập, xem có kẻ nào đau thiên thời (choléra) để đem đi nhà thương cho khỏi truyền nhiễm, sự đề phòng ấy thiệt là hạnh phúc cho dân, nhưng bọn lính tập đến chốn thôn quê tha hồ giọa nạt, mới sinh ra nhiều việc lôi thôi ; nay xin kể một việc đánh lộn như sau nầy :

Ngày 4 tháng 7 khi 5 giờ chiều, lý trưởng làng Thiện-xuân đi dạo mát ở mé biển Kim-bồng, vừa thấy hai chiếc ghe ngoài biển ghé vào, đầy xuống vô bờ, để mua gạo hay là lấy nước, vừa gặp một tên lính đến hỏi rằng : Bây đến đây sao không xin phép tao, ai cho phép vô bờ ? mà bay vô tự thị vậy, để tao bắt đem về thưa quan Thương chánh phạt. Một ghe ở Quảng-nam nghe nói sợ hãi lót cho tên lính 0$50, tên lính liền cho đi ngay, còn một ghe ở Quảng-ngãi thì anh lái không lót, tên lính ra oai giọa nạt rằng : « tao bắt mầy về Thương chánh thưa quan phạt xem. » Lái trả lời rằng : « ghe tao có thuế, có quyền vô ra ở mé biển trong xứ Đông-dương nầy, mà trước khi ghe vô ra đã có các sở Thương chánh cho phép thì tao cứ đi, có đều chi trái phép luật với nhà nước thì nhà nước phạt, mầy không có quyền ngăn trở sự vô ra của ghe thuyền được. » Lính bắt lỗi rằng : « Sao mầy dám kêu tao bằng « mầy » ? « Tên lính giơ tay đánh anh lái, lý trưởng thấy vậy lại can ra không cho đánh nhau. Lý trưởng nói với lính rằng : « Anh đánh người ta và những đều anh đã buộc đó trái hẳn với bổn phận, phải để cho người ta đi, không thì tôi vào báo quan » Lính mới thả cho lái đi, lật đật về sở, kêu anh em ở nhà mà thuật câu chuyện lại, rồi rủ nhau hiệp sức lại mỗi tên mỗi cây đòn gánh đi kiếm lý trưởng và lái để đánh. Bọn lính đi ngang qua nhà ông Bái-Phương thấy lý trưởng đang ngồi nói chuyện trong nhà, lên tiếng kêu lý trưởng ra để đánh, vừa có Hương Kiểm nghe kêu vậy, liền hô rằng : « Dân đâu, bắt mấy tên lính trói lại, lính sao dám đến đây đánh ông xã ». Dân liền áp vào bắt trói lại. Hương - kiểm đi báo quan Thương chánh. Quan liền đánh dây thép cho quan đồn Bồng-sơn và quan Phủ, sáng mai có quan đồn xuống, không có quan Phủ, kêu hết lính và làng vào nha Thương chánh lấy ăng-két, rồi quan đồn và quan Thương chánh xử rằng : Lính đánh làng và làm đều trái phép với lái ghe thì lính lỗi nhiều, nhưng mới một lần thứ nhứt, thôi làng tha lỗi cho lính, để quan đem về đồn phạt.

Làng được lính thua lần nầy là lần đầu hết, biết sau nầy có được như thế mãi không ?

Một người dân làng Thiện-Xuân lai cảo

NAM-KỲ

SAIGON

Mật thám nhũng nhiễu

Hôm 31 Août, hồi 7, 8 giờ sáng, một tên mật thám vào nhà mụ Nguyễn-thị-Lò, bán nước mắm ở Vĩnh lợi, đường la Marne.

Tên mật thám giả bộ khám xét qua loa, nói rằng mụ Nguyễn-thị-Lò bán nước mắm giả, rồi bắt lên sở cảnh sát.

Dọc đường, tên mật thám bảo mụ kia rằng tội mụ nặng lắm, nhưng nếu mụ cho nó 60$00 thì nó cũng có thể thu xếp cho yên chuyện được.

Mụ Nguyễn-thị-Lò vâng lời ngay, vay mượn láng diềng được 20$00 đồng bạc (4 tờ giấy 5$00.) Nhưng mấy người láng diềng sinh nghi, liền đi báo cảnh sát. Cảnh sát đến thì tên mật thám còn giọa nạt mụ kia để lấy cho đủ món tiền. Thấy lính cảnh sát thì tên mật thám nuốt ngay 4 tờ 5$, cảnh sát bóp họng bắt phải nhả ra, chứng cớ rõ ràng, không còn chối cải đường nào nữa. Tên mật thám đã bị giải đến sở cảnh sát, bỏ vào vi-ô-lông (buồng giam trong sở cảnh sát) để suy nghĩ công việc mình.

Dịch báo Echo Annamite

ĐỘC-GIẢ LUẬN-ĐÀN

CÙNG CÁC BẠN THANH-NIÊN HỌC-SINH

Tôi có dịp ghé chơi vài mươi ngày ở Huế, khi tôi dò hỏi tình trạng học-sinh ở đây thế nào, thì trước hết tôi nghe rằng : « bạn thanh-niên học-sinh ở đây có tục « thủ xú ».

Thủ-xú là cái gì ? xin bà con để ý hiểu một chút dặng biết các cậu thanh-niên tạ đi học, tấn-hóa về phương-diện nào hơn cả.

Tiếng « thủ-xú » là một tiếng lâu nay nước Nam ta không nghe nói bao giờ, chính các cậu mới bày ra để dùng vậy.

Thủ-xú (gọi tắt là T. X.) nghĩa cũng như « trai-gái », song cái tục thủ-xú của các cậu đây là cái tình mật-thiết bó buộc một cậu trai phải thương yêu một cậu trai khác học một trường với mình, cũng như một người trai thương một người gái vậy.

Tình đó không phải là tình bằng hữu đâu, mà một cái xuân tình riêng bởi vật dục mà sinh ra.

Ví dụ khi cậu A thấy cậu B diện mạo đẹp-xinh, trắng trẻo, đi đứng yểu điệu, cốt cách như một nàng Kiều, thì cậu A đem lời hoa nguyệt mà chọc cậu B. Chọc thì khó lắm, vì cậu nào có bộ con gái đó thì hay làm duyên, mà có muốn chọc ghẹo nhau cũng lựa khi đường vắng đêm khuya chớ không dám chọc trước mặt công-chúng bao giờ.

Khi thương yêu nhau rồi, gặp lúc cảnh vắng trời chiều, hai cậu dắt nhau đến một bóng cây ngồi trò chuyện ; rình coi thấy nực-cười : hai cậu ôm hôn-hít nhau, (!) nắm tay, vuốt mà nhau, khi vui thì vui thật, mà khi buồn thì nước-mắt cũng chảy ra hai hàng lai láng vậy. Cách hai cậu triu mến nhau không khác gì một cặp trai gái.

Khi hết trò chuyện nhau rồi, thì mỗi cậu phải chia mỗi ngã mà đi, sợ các cậu khác thấy mà ganh ghen.

Mà hễ khi cậu B thương cậu A rồi, đi đường gặp ai, cậu B cứ né né, đi riêng một mình, hễ cậu nào lại chọc thì đã tỏ bộ bất bình và giận lắm. Cậu C nào không biết mà chọc ghẹo cậu B, nếu cậu A hay đặng thì ghen liền, thù-hiềm nhau, giọa-nạt nhau, lắm lúc phải xảy ra cuộc ẩu đả rất kịch-liệt cũng vì vậy.

Hai cậu nào thương nhau thì coi nhau như trứng mỏng. Trong trường điều có từng cặp từng đôi như thế cả.

TIMBRES POSTES USÉS
DE L'INDOCHINE

J'achète au plus haut prix
Demandez mon tarif d'achat

NGUYEN-VAN-THUC
2, Boulevard Harmand
NAMDINH

CÁI NGHĨA ĐỜI NGƯỜI

(XÃ-HỘI TIỂU-THUYẾT)

Tác-giả : MARCELLE TINAYRE
Dịch-giả : HOA-TRUNG

Số 31

CHƯƠNG MƯỜI BỐN (tiếp theo)

Khi Ăng toan ra thì nói với tôi rằng :

— Mụ Ba-bét đương ở trong ấy với bác cả. Ông đã nghỉ rồi. Ông muốn cô dẫn tôi đi thăm nhà và vườn, ta cũng giả đò đi thăm cho ông bằng lòng.

— Ông xem bác tôi thế nào ?

Chàng hơi dù dự :

— Không được tốt lắm. . . Song cô đừng ngã lòng, bệnh ông nặng nhưng vẫn còn mong được. Cô đi đây, kẻo đứa đuổi bệnh tình của ông cho tôi nghe nào.

Chúng tôi vừa đi chơi ngoài vườn tôi vừa kể chuyện bác tôi đau cho chàng nghe. Tuy chàng làm nét mặt rất bình tĩnh song tôi cũng đoán rằng chàng có hơi lo.

Chúng tôi cùng nhau thức để chăm nom bác tôi đêm nằng qua đêm khác, mà những khi sức tôi hơi gỗu thì chàng chỉ nói một tiếng là tôi đã khỏe lại ngay. Trong cái phòng tĩnh mịch ấy, thường khi tôi tưởng chừng như cái chết phưởng phất trên lưng chừng. Chúng tôi ít khi nói với nhau lắm, chỉ lấy mắt nhìn và tay động mà hiểu được nhau.

Trong những lúc buồn ngủ, hai mắt trừa lại, tôi còn gượng trông thì thấy Ăng - toan ngồi dưới chân giường, trong bóng lờ mờ ngọn đèn khuya, hai mắt dịu dàng nhân ái của chàng hết nhìn bác tôi rồi lại nhìn tôi, mà không đưa đi nơi khác.

Một hôm khi mới rạng đông, bác tôi hơi khỏe, sốt rét gần như đã hết, tức ngực gần như đã thư, bác tôi không thở mạnh nữa.

— Ông đã nằm yên, cô gọi chị Ma ri nhà thay chăng in một chút, tôi muốn nói với cô chuyện này.

Chị Ma-ri vào ngồi ở ghế tôi, Ăng toan dặn chị mấy đều rồi dắc tôi ra.

Chúng tôi vào trong phòng của cô An-lý trước, phòng ấy tôi đã dọn cho chàng trú.

— Sao ? bác tôi khá rồi phải không ?

— Cô Hy lê, tôi phải nói trước với cô, không còn được bao lâu nữa, cô phải hết sức can đảm mới được.

— Bác tôi sao rồi ?

— Bệnh tình nguy lắm. . . ông nằm yên như vậy mà tôi lo hơn là những lúc cơn hôm qua. . . Cô phải can đảm mới được.

Tôi nghe câu ấy, nhưng như cả nhà đổ sập xuống tôi. Tôi không la, tôi không khóc. Tôi cứ nhìn chọc chọc Ăng-toan như còn muốn hỏi chàng đều gì nữa.

Chàng cầm lấy tay tôi:

— Hy lê, cô Hy lê, tôi ái ngại cho cô lắm !

Bác tôi. . . . mà chết à ?

Chưa dứt lời thì tôi khóc nức lên. Chàng để tay lên vai tôi, tôi dựa ngay vào ngực chàng, nhường như sức tự nhiên bảo cho tôi rằng chỉ còn nơi ấy là tôi có thể nương dựa được. Khi tôi khóc, chàng thổ thẻ nói rằng :

— Bây giờ thì cô cứ khóc đi, khóc cho hả dạ, nhưng vào trước mặt ông thì không nên khóc nữa. Tôi không khuyên cô những đều lầm thường, nhưng cô cũng hiểu rằng cô không phải chỉ một mình, còn có một người bạn để chia sầu thảm cùng cô. . . Cô Hy lê, tôi đau vì sẽ mất một người bạn thiết mà tôi cũng đau đớn vì sự đau đớn của cô.

— Ông thực tử tế quá.

Chúng tôi đứng như vậy một hồi lâu, chàng thì lặng thinh, tôi thì nức nở, hai người hình như ôm chặt lấy nhau. Thình lình tôi lùi ra, lấy khăn lau mắt và nói :

— Nếu phải thế thì tôi sẽ hết sức can đảm. Tôi muốn rằng bác tôi về cho yên tĩnh cũng như trong sinh thời. . . Chỉ tôi. . . .

Nước mắt tôi lại trào ra, không nói được nữa.

— Tôi sẽ nghe ông, tôi không khóc trước bác tôi đâu . . . Nhưng ông ơi, đau đớn thế này thì cầm sao được.

Hết cả ngày, lại đến đêm, không thấy cái gì biến cả. Nếu tôi không tin lời Ăng toan thì tôi hẳn phải tưởng rằng bác tôi nằm yên như thế là đã bớt bệnh rồi. Bác tôi, đau mấy lâu đã hết sinh khí, bây giờ nằm đó chỉ đợi về thôi. Ăng toan cùng tôi cố gắng không tỏ dấu gì là lo sợ, nhưng bác tôi cũng hiểu rằng đã đến chung kỳ.

Suốt đêm tôi thức trong buồng bệnh, chỉ thỉnh thoảng chạy ra ngoài đầu thang gác để dựa trán vào tường mà khóc. Đến sáng thì tôi hình như đã cạn cả nước mắt rồi. Tôi đứng trên đầu giường bác tôi, Ăng toan đứng bên cạnh kia. Bác tôi để hai chúng tôi nắm lấy tay mà nói lên rất rõ ràng rằng :

— Hy lê, cháu ơi, bác không sống được nữa. Bác thiệt cảm ơn tạo hóa đã cho bác được tỉnh táo trong lúc cuối cùng. . . Bác muốn nói cùng cháu nhiều đều, nhưng phải tóm tắt cho ít lời. Bác xin cháu một đều : phải ở cho trung thành với nguyện vọng của bác, cháu phải làm sao cho ra người dân bà mà trong ý tưởng bác muốn tạo thành. Cháu phải tránh bọn tiểu khang, đừng để cho dục tình cùng những lời ngon ngọt nó dẫn dụ, chỉ để dành cái đi tình cho người nào chính đáng mà thôi.

Tôi cúi xuống hôn cái trán nhâm nhấp mồ hôi của bác tôi mà nói lại :

— Ai mà có thể khuyên giải cháu cho khuây đau đớn này, ai mà có thể đền bù cái hại này được ! ai có thể thay bác mà dạy bảo cho cháu được !

(Còn nữa)

MÁY NGHE HÁT
VÔ TUYẾN ĐIỆN

Nếu các Ngài mua một cái máy V. T. Đ. (T. S. F.) của hiệu **RADIO-SINDEX**, thì các Ngài ở nhà cũng nghe được hát tây, hát ta, hát tầu và tin tức các nơi mỗi ngày ba lần.

Sáng 11 giờ 30
Chiều 6 giờ 15
Tối 8 giờ 45

Hiệu Radio-Sindex có bán đủ các kiểu máy V. T. Đ. (T. S. F.) ai ai cũng có thể mua được nhiều giá lắm, ít tiền nhiều tiền có cả. Ai mua mấy thì Hiệu Sindex xẽ cho người đi đặt máy hầu tận nhà tử tế cho các Ngài.

Ai muốn cần dùng điều gì cứ viết thư hỏi, muốn nghe thử cứ việc đến mà nghe tận hiệu Radio-Sindex không mất tiền.

Hỏi Catalogue T. D. mà xem

RADIO-SINDEX

68 bis Boulevard Paul Bert — HAIPHONG

téléphone số 449

Cậu nào muốn « thủ-xú » cậu khác mà không được ; là thẹn thùa lắm !

Cậu nào mà nhiều tình-nhân là có tiếng khen lắm !

Cho nên, nhiều cậu không có, rồi cũng phải tìm cho có kẻo ức. Có một đôi cậu nào diện mạo đẹp xinh hơn cả, thì không khác gì một đóa xuân-khôi bướm đậu ong ve. Lại cũng có thơ tin qua lại cùng nhau, thành thử trong một trường anh em bạn học với nhau (nhất là các cậu ở lại trong trường) mà không khác gì một nơi dàng điếm. Tưởng là một cách chơi với nhau để giải buồn, nào hay thật là một cách chơi truyền nhiễm, nhơ-nhớp ; tình bầu-bạn thật, thì không có, mà có cái tình chi chi như vậy, đã không tốt mà sinh ra thù-hiềm, ganh-ghét, xung-đột nhau.

Bà con thấy vậy có lấy làm quái gở không ? Các bạn thanh-niên có biết sĩ-nhục không ?

Nhiều trường học ở Huế điều có tục đó cả ; lại có nhiều cậu ghẹo bạn mình không được, bị các bạn khác nhạo ; nên đợi mỗi kỳ nhập học năm sau, mà phỉnh dụ các cậu học-sinh mới vào chưa biết ; vì thế nên cậu nào mới vào cũng bị nhiễm cái thói xấu ấy, mà tự mình có biết là xấu đâu, vì thói đó đã thành một thói thường của các cậu rồi !

Khi hai cậu đem lòng mến nhau như vậy, thì có vật lạ đồ ngon cũng làm thế nào tìm tình nhân mình mà đưa cho được mới vui lòng ; vì thế mà có nhiều « cậu gái » lấy sắc đẹp mình mà phỉnh phờ « cậu trai » nay bảo mua cho cái mũ ni, mai bảo mua cho đôi giày da, có rồi bị thương hàn sốt rét thì « cậu trai » mua thuốc thang và bánh trái đem săn sóc. Vắng mặt một bữa đã buồn đã nhớ, gặp nhau thì thảo dạ vui lòng ; thành thử bỏ hết thì-giờ qui-báu, mê mẩn theo một cái vật-dục quái-gở, vì vật dục đó mà sinh ra nhiều tánh rất xấu-xa : lừa-gạt nhau, gian-bớn nhau, ganh-ghét nhau, nhạo-báng nhau ; bỏ thì giờ không chăm lo học tập, dùng tiền bạc cha mẹ gởi để nuôi một cái dục tình đê tiện đã man ; mất cả tinh thần, bỏ hết đạo bằng hữu. Nầy, các bạn thanh niên học sinh ! Các bạn đã hóa ra một giống nào, không phải thanh niên Việt-Nam nữa ! Tôi không nghe thanh-niên nước nào ở Á-châu ta như các anh em vậy bao giờ ! Chướng lắm, các anh em à ! Cái thói đã man như thế, bạn học thức như các anh em lại mê mẩn theo, giáo dục mới đào tạo các anh em như thế phải không ? Thẹn lắm ! sao các anh em không biết giữ phẩm giá chút nào ?

Các anh em hãy nghĩ : nếu các anh em truyền nhiễm lần lần thói xấu đó cho cả thanh-niên học sinh nước nhà (2) thì tương lai của nước nhà sẽ ra thế nào ? Phong hóa của nước nhà sẽ ra thế nào ?

Tôi không cần phải nói rằng các anh em luyện tập cái thói đó là nuôi cái dục tình mà lần lần thuận dòng khuynh hướng sẽ thành một thứ tính thần rất hủ liệt. Chỉ nói rằng các anh em mà như vậy là đã bán rẻ cả cái phẩm giá của anh em, đã bán rẻ cả cái trách nhiệm các anh em đối với sự bảo toàn phong hóa.

Ôi ! thanh-niên ! quang âm qui hóa, các anh không lo dùng mà học tập, mà đào luyện tư cách và đức tính để sau này gánh vác việc xã hội quốc gia, các anh lại dùng để làm những việc đồi phong bại lý, nghĩ mà ngán cho các anh. Thanh niên là tương lai của xã hội ! tương lai xã hội mà như thế thì thiệt buồn lắm, chán lắm, đau lắm.

Anh em thử ngó thanh niên người ta mà mau mau tỉnh lại nào.

Các anh còn có thể hồi đầu, xin các anh đừng có bịng tai bịt mắt.

Nguyễn-Vỹ

(1) Nguyên nghĩa « thủ-xú » là lấy hơi, chữ này là người bàng quan thấy các bọn có thói ấy hôn hít nhau mà đặt ra để điều bàng ; chứ không phải tự bọn họ đặt lấy.

(2) Bấu thì các trường ở Huế có thói đó, hiện nay các trường có kỷ luật xá như Vinh, Qui-nhơn điều đã nhiễm theo thói ấy rồi.

SOCIÉTÉ INTERNATIONALE D'ÉPARGNE

Société Anonyme Française de Capitalisation

Capital : Shanghai Taels ; 65.000 (1/2 versé) francs français 2 000 00 (1/4 versé)

DIRECTION POUR L'INDOCHINE

33, Rue Guynemer, Saigon. — Téléphone 571

LỜI RAO CẤN KÍP

Chúng tôi xin tỏ cho ông hay rằng vì công việc của chúng tôi mở mang ra lớn và vì nhiều sự trở ngăn trong cuộc giao lân nơi xứ Đông-Pháp, nên chúng tôi phải sửa ngày xổ số lại.

Hiện thời đây, chúng tôi còn ra sức cho người hàn vốn ở khắp cõi Đông-Pháp, chí đến ngọn cùng của xứ Lào và các xứ Mọi.

Bổn bộ thứ nhứt của tôi 1657 vé gần đủ hết rồi, nên chiếu theo lời giao kèo thì chúng tôi phải xổ số sau khi chắc rằng các số tiền góp đã góp đủ trước ngày 14 tây mỗi tháng, kỳ hạn chót chúng tôi phải xổ số ấy cho đặng các người hàn vốn có góp đủ cho hội, được phần chắc dự vào cuộc xổ số ấy mà chúng tôi bảo lãnh xổ ngày 15 tây mỗi tháng.

Từ ngày 1er cho đến ngày 15 mỗi tháng, sở điện tín chẳng có thể cho chúng tôi hay cho đặng chắc rằng mấy cái biên lai mà chúng tôi giao cho sở đó góp đã có góp đủ hay không.

Chúng tôi chẳng có thể nào trao biên lai đặng lấy tiền góp trong mười lăm ngày sau mỗi tháng, là vì phần nhiều người hàn vốn chuộng góp phứt nội trong mười ngày đầu mỗi tháng cho rồi.

Bởi vậy sau khi nạp đều sửa, canh cải nầy cho phòng kiểm soát của Chánh-phủ và sau khi được phê y cho, chúng tôi xin cho ông hay rằng

Những người cầm vé của bổn hội phải trả số tiền góp theo như trước, nghĩa là kỳ hạn chót là 12 giờ trưa ngày 14 tây mỗi tháng.

Song không xổ số theo ngày 15 tây nữa, sửa lại ngày 28 trong mỗi tháng lối ba giờ chiều theo như trước vậy, xổ lại nhà hội chánh trong Đông-Pháp, ở đường Guynemer, môn bài số 25, Saigon.

Như vậy thì kể từ 12 giờ trưa ngày 14 đến ngày 28, hội chẳng thâu số tiền nào nữa và phòng tổng lý có rộng ngày giờ đặng coi coi mỗi người hàn vốn có góp tiền hay không và đặng lo mở cuộc xổ số theo các đều bảo lãnh chắc chắn của mấy người cầm vé buộc

Từ thuở đến nay các tin tức ấy cho hay bằng giấy thép, song xét vì công việc của chúng tôi một ngày một mở mang ra lớn nên làm cho cách thông tin ấy trở nên bất tiện. Lại nhiều khi sở điện tín hay gởi lộn.

Lúc mùa mưa, sự khí trời dời đổi làm rất khó cho chúng tôi : có khi phải ngưng sự thông tin lại nhiều ngày mà rồi cho trong mấy ngày đó nhằm ngày 14 tây nữa

Sau khi tính toán xong xuôi, chúng tôi mới nhứt định sửa như vậy, chúng tôi chắc rằng sự định nầy làm cho vừa lòng mọi người và làm cho các ông hàn vốn tin cậy hội chúng tôi, vì chúng tôi chỉ lo giữ toàn đều huê lợi của các ông mà thôi.

Sự sửa lại nầy kể từ tháng 9 tây năm 1928, ấy vậy, từ đó về sau, thì cuộc xổ số sẽ mở ngày 28 tây mỗi tháng, khi 3 giờ chiều, trước mặt mọi người xem và có một viên hội đồng bàn cố vấn làm chủ lọa.

Nếu như ngày 28 nhằm ngày lễ thì dình lại ngày sau là 29 xổ số, cũng giờ đó và chỗ đó.

VẠN-QUỐC CHỬ SÚC HỘI

TƯ TƯỞNG MỚI

NHỮNG THUYẾT TIẾN HÓA SAU ÔNG ĐẠT-NHĨ-VĂN

(Tiếp theo)

Từ năm 1904 trở về sau, nhiều người nghiên cứu cái đạo lý của sự di truyền và sự tiến hóa, kết quả sự nghiên cứu đó như lời kết luận của ông Mã-Canh (Morgan), ông Khải-tư Nhĩ (Castle), ông Kiện-ninh-Ty (Jenning), mấy ông nầy đều bảo rằng cũng có nhiều vật biến hóa mau, nhưng không khác gì lắm, thực ra thì biến hóa rất ít, như thế thì không khác gì cái thuyết "cá thể biến hóa" của ông Đạt-nhĩ-Văn ; mà sự biến hóa mau chóng không tỏ rệt ấy có thể di truyền đến đời sau được, đó là theo lệ cũ của ông Man-đoái-Nhĩ.

Xem đó thì cái thuyết sậu biến (mutation) và cái thuyết cá thể biến hóa của ông Đạt-nhĩ-Văn không khác nhau lắm. Vả trong cái thuyết cá thể biến hóa của ông Đạt-nhĩ-Văn, một dàng thì biến hóa chậm nhưng cứ tiếp tục biến hóa, một dàng thì biến hóa mau.

Chẳng qua ý kiến ông Đạt-nhĩ-Văn có khác một tý là ở chỗ nầy : ông Đạt-nhĩ-Văn bảo rằng trong cái trình tự tiến hóa, sự biến hóa chậm chạp mà tiếp tục thì rất là trọng yếu, đại khái ông cho rằng loài vật mà thích hợp với hoàn cảnh mà sống còn, tất phải biến hóa dần dần chứ không mau chóng, đó là một tầng, lại còn một tầng nữa, ông cho rằng sự biến hóa rõ rệt mà mau chóng là việc ngẫu nhiên mà thôi, cái tính chất ấy đã lẫn lộn với các tính khác thì dễ tiêu diệt lắm. Nhưng hiện nay khảo xét ra, thấy rằng cái tính ấy không vì lẫn lộn mà tiêu diệt ; như cái tính sậu biến ấy là tính chủ tể (theo lời ông Man-đoái-Nhĩ) thì tự nhiên không tiêu diệt được ; như cái tính ấy là tính thoái thủ, thì tính thoái thủ cũng không tiêu diệt

(Xem qua trang 4 cột thứ 1)

GOUVERNEMENT GÉNÉRAL DE L'INDOCHINE

DIRECTION DES FINANCES

SOUS-DIRECTION DE L'ENREGISTREMENT DES DOMAINES ET DU TIMBRE

Service de la Curatelle

BUREAU D'HAIPHONG

Le Mercredi 10 Octobre 1928, à 9 heures du matin, dans les bureaux de la Curatelle à Haiphong, 32 Bd Amiral de Beaumont, il sera procédé par le Curateur aux Successions Vacantes à la

VENTE AUX ENCHÈRES PUBLIQUES

de la moitié indivise d'un vapeur "Commandant Henri Rivière" ex vapeur "Yung-Ning" dépendant de la succession vacante de M. A. LEZER, Courtier Maritime à Haiphong, décédé le 21 Juillet 1928.

Ce vapeur a été acheté conjointement et indivisement avec M. DUBOST, Ingénieur à Haiphong, suivant acte s. s. p. en date du 7 Mai 1928, pour le prix payé comptant de 175.000 $ 00.

Il est pourvu d'un acte de francisation provisoire N° 30, en date du 19 Janvier 1928, duquel il est extrait littéralement ce qui suit :

Vapeur "Commandant Henri Rivière", immatriculé au Port de Haiphong, et jaugeant officiellement mille trois cent cinquante-cinq tonneaux trente centièmes suivant détail ci-après :

	Mètres cubes	Tonneaux
	7.844.282	2.595.15
DÉDUCTION	8.508.785	1.289.85
NET :	8.885.497	1.855.30

L'identité du vapeur est déterminée par les mesures ci-après :

Longueur de l'avant de l'étrave sous beaupré jusqu'à l'arrière de l'étambot,		95	mètres	10	centimètres
Plus grande largeur extérieure		12	»	20	»
Hauteur du milieu du vapeur	sous le pont du tonnage	7	»	49	»
	sous le pont supérieur	»	»	»	»

Il a été également constaté que le dit vapeur a deux ponts, qu'il a un vaigrage, qu'il a deux mâts, qu'il est en acier et qu'il a été construit à Barrow (Angleterre, en 1894, ainsi qu'il appert des justifications produites.

La vente sera faite aux conditions suivantes :

1° Les enchères seront reçues sur la première offre, mais l'adjudication ne sera prononcée que si la premièere offre où les enchères qui la suivront atteignent un chiffre suffisant.

2° — La vente a lieu sans aucune garantie pour la qualité ni pour quelque cause que ce soit ;

3° — L'acquéreur prendra possession de la moitié du vapeur dans l'état où elle se trouve actuellement sans pouvoir prétendre à aucune indemnité ou diminution du prix d'adjudication en raison des réparations qui seraient nécessaires ni pour tout autre cause.

4° — Il entretiendra pour moitié et pour le temps restant à courir à compter du jour de la vente toutes les assurances que MM. LEZER et DUBOST auraient pu contracter.

5° — Le prix sera payé comptant et la moitié du vapeur ne sera livrée qu'après libération.

6° — Il sera perçu 5 °/. en sus du prix principal pour couvrir les frais de vente.

Il est précisé que le vapeur est grevé d'une inscription d'hypothèque maritime prise au bureau de la recette comptable des Douanes de Haiphong, le 14 Juin 1928, Vol. 11, N° 39 folio 56 à 60 pour une somme totale, sauf mémoire de 104.000$00 et qu'en conséquence la portion du vapeur hypothéqué ne pourra être adjugée à un étranger, par application des dispositions de l'art. 33 de la loi du 10 Juillet 1855.

En outre, le vapeur étant grevé d'obligations contractuelles de transport, la libre disposition de la part acquise sera retardée de trois mois environ.

Pour tous renseignements complémentaires, s'adresser au Curateur aux Biens et aux vacantes, 32, Bd Amiral de Beaumont, Haiphong.

Le Curateur aux Successions Vacantes,

A. PAOLETTI

HIỆU CON BƯƠM BƯỚM

ĐẠI-QUANG-DƯỢC-PHÒNG 46 boulevard Tổng-Đốc-Phương, CHOLON — Chi-Điểm 47 Phố hàng Đường, HANOI

Gởi bán khắp cả mấy hiệu thuốc bắc trong xứ Việt-Nam, Cao-Man và Ai-Lao thứ thuốc nào có hiệu con bươm bướm mới là thứ thiệt

Ở xa gởi thơ đến mua nếu nhà giây thép nơi đó gởi được theo cách lãnh hóa giao ngân thì xin chiếu theo, tiền gởi hàng người mua phải chịu

Sốt nóng..... 0$10 rét... 0$15, 0$10	Rượu Tê phong thấp 1$50, 0$80, 0$20	Thốc Ho bột hoàn 0$10	Thuốc Cam tích 0$10	Dầu thượng hải	Vừa uống vừa thoa chữa khỏi bách bệnh 0$25
Rượu bổ 2$00, 1$00, 0$30	Thuốc Bổ thận 2 hoàn 1$00	Thuốc Giang mai 1$50	Dầu như ý đại quang 0$10	Huyết trung Bửu	Thuốc bổ nhất trong hoàn cầu 2$00 1$20
Thuốc Đau mắt 0$20	Thuốc Điều kinh 2 hoàn 1$00	Thuốc Lậu 0$40	Nhan trừ muỗi 0$20	Bổ phế thánh dược	Thuốc ho rất thần hiệu 0$80 và 0$40

SIROP PECTORAL DES ENFANTS

là một thứ thuốc ho trị các bệnh ho trẻ con hiệu Bào-chế ***PHẠM-DOAN-ĐIỀM*** *ở Tourane mới làm ra*

được, chẳng qua nó ẩn nấp ở trong, không hiện ra ngoài mà thôi, nếu hai cái tính thoái thủ mà gặp nhau thì lại phát hiện ra ngay.

Xem đó thì thuyết "sậu biến" và thuyết "cá thể biến hóa" của ông Đạt-nhĩ-Văn tuy có chỗ không giống nhau, nhưng cũng không đến nỗi phản đối nhau. Hiện nay còn có một việc rất trọng yếu, ông Đạt-nhĩ-Văn bảo rằng biến hóa là do lực lượng của hoàn cảnh, nhưng từ lúc ông Hoài-tư-Man bảo rằng cái hình chất đúc giống cứ theo hệ thống mà thừa tiếp nhau, thì một bộ phận lớn của thuyết «phiếm sinh» đã bị đánh đổ, cho nên ông Đặc-phát-lê-ty bảo rằng cái nguyên nhân phát sinh ra việc sậu biến ở ngay trong mình sinh vật.

(*Còn nữa*)

Tịnh-Trai dịch

VIỆC THẾ GIỚI

Á-ĐÔNG

TÀU

Tin báo Tàu

Các chức viện trưởng của Chánh phủ quốc dân. — Các ủy-viên trung-ương chấp hành ở Nam-kinh và Thượng-hải đã quyết định cử những người sau này sung vào các chức viện trưởng.

1°) Viện hành chính: Tưởng giới-Thạch làm viện trưởng.

2°) Viện khảo thí: Đàm-diên Khải làm viện trưởng;

3°) Viện tư pháp: Uông-tinh-Vệ làm viện trưởng;

1) Viện tư pháp: Hồ-hán-Dân làm viện trưởng; kiêm chức Chủ-tịch Chính-phủ Quốc dân.

5) Viện giám sát: Trương-tĩnh-Giang làm viện trưởng.

Cuộc hội kiến lần thứ nhất của Hồ, Tưởng. — Hồ-hán-Dân và Tưởng-giới-Thạch trong ngày 3 Septembre vẫn chưa họp mặt, sớm ngày hôm ấy Hồ gởi thơ hỏi thăm bệnh tình đau răng của Tưởng, và hỏi bao giờ có thể họp mặt nói chuyện được. Tưởng giả lời là chiều ngày 4. Đến hai giờ chiều ngày 4, Hồ đến trước nhà Lâm-hoán-Đình, đến 4 giờ Tưởng đến, cùng nhau bàn về các vấn đề đảng vụ, chính trị và quân sự, mãi đến hơn 5 giờ mới tan. Nghe đâu cuộc nói chuyện rất viên mãn, Tưởng cố giục Hồ vào Nam-kinh Hồ nói sẽ thong thả sẽ vào ngay. Nghe đâu chiều ngày 5 Septembre Tưởng đã vào Nam kinh trước.

Lại có tin rằng Hồ-hán-Dân và Tưởng-giới-Thạch cùng các ủy viên ở Thượng-hải sẽ họp một cuộc hội nghị bất thường, để bàn về cái kế lớn của đảng quốc.

Các ủy viên ở Nam-kinh đều mong mỏi Hồ-hán-Dân vào Nam-kinh để nhận chức viện-trưởng viện lập pháp, còn chức chủ-tịch chính-phủ quốc-dân sẽ do Tưởng-giới-Thạch chịu trách nhiệm.

Có tin rằng Hồ đối với các vấn đề thống nhất không tỏ ý ra thế nào cả, nói rằng đối với vấn đề ấy hẩy lâu không có kinh nghiệm.

Cái kế hoạch thực hành chế độ Cộng sản ở Trung-quốc của Borodine. — «Thế-giới tân văn xã» có đăng tin rằng: Borodine (Bão-la-Đình) từ khi ở Trung-quốc bị thất bại bỏ về Moscou (Mạc-tư-khoa) Chính-phủ Nga Sô-viết cho là Borodine thi hành chủ nghĩa cọng sản ở Trung-quốc không chịu hết sức, các báo Nga cũng đều tỏ ra cái thái độ không tín nhiệm nữa. Borodine tức giận quá, liền về nhà đóng cửa không tiếp khách, dùng một cái thời gian dài trong ba tháng, viết thành một quyển sách gọi «Trung quốc Xích-hóa kế-hoạch, phương châm,» dài hơn 16 vạn chữ chia ra từng mục, nói về cái chế độ cộng-sản ở trên lịch sử Trung quốc, duyên cách về sự thực-hành chủ-nghĩa ấy, tiền nhân và hậu quả về sự liên lạc của đảng cộng-sản với đảng quốc-dân, cái nguyên nhân về sự thất bại trước kia, đều dự ước về cuộc thành công sau này, cái tâm lý dân chúng đối với chế-độ cộng-sản, cái chân tướng tham ô của bọn quan liêu, cái nội dung sự tổ chức chế độ đảng cộng sản ở Trung-quốc, cùng là cái trang huống tuyên-truyền cọng sản ngày nay, bàn nói rất kỹ càng. Hồi tháng Février năm nay Borodine đã đem quyển sách ấy trình hội Đệ tam Quốc-tế và hội Trung ương Chấp-hành Ủy-viên của chính-phủ Xô-viết, nói rằng: Cứ theo đúng như cái phương-châm ấy, có thể ở trong một cái thời kỳ nhất định, khiến cho cả nước Trung-hoa đều thực hành được cái chế độ cộng sản vậy. Chính-phủ Xô-viết sau khi họp cuộc hội nghị bí mật, đã theo cái kế hoạch ấy, lại phái Borodine sang Trung-hoa. Vì thế việc loạn ở Mông-cổ vừa rồi, người ta đều nghi là do Borodine bắt đầu thi hành cái kế-hoạch ấy.

(T. N. D. B)

Vô tuyến điện và báo Tây

Thị sảnh Bắc kinh với Diêm-tích-Sơn. Ủy-viên hội giáo-dục ở Thị-sảnh Bắc-kinh mới tuyên bố một bản thông báo rằng:

« Họ đồn rằng trong Ủy-viên hội giáo dục có nhiều phần tử cọng sản, điều ấy chính là các phần tử phản động bày đặt ra để phá hoại việc đảng. »

Bản thông báo ấy thế là có ngầm bài xích các phương sách của Diêm-tích-sơn và các quân quan khác quyết định, cùng là phản đối cái lệnh giải tán công hội. Cứ thế thì sự phân tranh của đảng và của chính trị phân hội Bắc-kinh lại to thêm nhiều.

S. B)

(Tin ngày 11, 13 tháng 9)

Thuế muối. — Vì Chánh-phủ Quốc-dân trì hoãn không lập lại ty thuế muối như cũ nên các đại biểu liệt cường đã họp lại sớm ngày 11 và đã chính thức tuyên bố rằng nếu chánh phủ Quốc-dân không liệu phương sách để lập ngạch thuế muối lại Ngoại-giao-đoàn Nhật, Pháp, Anh sẽ công bố một bản công cáo.

Sở Quan-thuế Hán-khẩu thi hành phương sách lâm thời đã bắt một chiếc tàu Nhật và Tcom Mam, cho là bán muối lậu.

(Arip)

(Tin ngày 13 tháng 9)

Trung với Nhật. — Các phần tử Quốc-dân đảng ở Bắc-kinh vận động làm trở ngại việc lưu hành các báo chí Nhật bản, họ đã đốt tòa Nhật-bản tiệp-báo trong ấy có đến hơn 5000 thứ báo Các cơ quan thông tin Nhật của các báo Trung-hoa cũng bị thống trách

(Arip)

(Tin ngày 20, 13 tháng 9)

Trương học Lương với quân Trực Lỗ. — Trương-học-Lương đã hạ lệnh cho các quan chức phải cởi khí giới của quân Trực-Lỗ nếu họ vượt qua biên giới Đông-tam-tỉnh.

(Tin ngày 11 tháng 9)

Học sinh cọng sản. — ... các học sinh cọng sản cử hành một cuộc biểu tình ở đường Nam-kinh thành Thượng-hải, nhưng bị quốc-tế cảnh-binh giải tán. Có 10 người học-sinh bị bắt.

(Arip)

ÂU-CHÂU

PHÁP

(Tin ngày 14 tháng 9)

Một đường hàng không mới — Tạp chí Artagnan báo tin rằng có một bọn đương dự trù lập một hội hàng không để kinh dinh những đường Marseille Saigon-Hanoi, Marseille-Madagascar, và Marseille-Alger-Tombouctou.

Hội sẽ phát hành 250 triệu phật lăng trái phiếu.

Nga và Pháp. — Phóng-sự báo Intransigeant ở Francfort tin rằng ông Tchitcherine, Ngoại-trưởng chánh-phủ Xô-viết, được ủy toàn quyền cử đi Paris để nói rõ cùng các ông Poincaré và Briand về sự giao thiệp của Pháp và Nga.

(Arip)

TÂY-BAN-NHA

(Tin ngày 13 tháng 9)

Một cuộc cách mạnh quan trọng — Báo Le Journal đăng một tin ở Madrid nói về một việc âm mưu cách mạnh tổ chức ở Madrid (kinh đô Tây-ban-nha) những người thủ lãnh đã bị bắt. Chánh-phủ vẫn chủ trương thời cục, các cảnh binh đi xe hơi trong các phố sáng ngày 11 tróc nã bắt được 200 người. Bọn cọng sản lộn vào với bọn tự do và cọng hòa. Cuộc âm mưu này là định hơn 10 vạn hội-viên của hội ái-quốc liên-hiệp tụ tập ở Madrid để đánh đổ chánh phủ chuyên chế, họ định rằng những người trong chánh-phủ sẽ bị bắt, luận án, và đồ lưu; ngày 14 thì phải cử hành tổng-bãi-công, ngày 14 là ngày kỷ niệm chánh phủ chuyên chế.

Ở Madrid, Barcelone, Valence, Sarragosse vẫn còn tróc nã bọn cách mạnh. Những người bị bắt có nhiều nhân vật trọng yếu, như lãnh tụ đảng cọng hòa, Hội-trưởng hội Nhân-quyền. Hội đồng chánh-phủ lại hạ lệnh bắt cả ông Senchez Guerra nguyên Tổng-lý Nội các và ông Cambo, nguyên Bộ trưởng hiện ở ngoại-quốc.

Các phóng viên của báo «Petit Journal» tin rằng bọn cách mạnh định chiếm cả các địa điểm dụng binh trong nước. Nhiều quân lính và binh lính đã bị bắt. Tất cả các đại biểu đi họp Đại hội của đảng lao động đã bị bắt. Hiện nay đã hạ lệnh giới nghiêm.

(Arip)

Hội Quốc-tế liên-minh

Ngày 11 tháng 9, Hội-nghị đã thảo luận tổng các vấn đề phổ thông.

Chiều ngày 10, Hội-nghị đã bầu Hội đồng lại, nước Tây-ban-nha, Ba tư (Perse) và Vê-nê-duy-la (Vénézuéla) được cử vào Hội đồng để thay các nước Cô-lông-bi (Colombie), Hà-lan và Trung-hoa.

Hội nghị nghỉ mấy ngày để các ban ủy-viên có thể họp để thảo báo cáo về các vấn đề riêng của mỗi bạn. Tin ngày 14 nói rằng có lẽ Hội nghị sẽ họp lại vào sớm ngày thứ hai 17.

(Theo arip)

BAC NINH

BENH QUI DA CO THUOC TIEN

Nếu ai mắc phải bệnh LẬU hay DƯƠNG MAI mà đã uống thuốc khắp cả mọi nơi rồi, mà vẫn không khỏi, thì nên uống ngay thứ thuốc của hiệu HOÀNG-VĂN-ẤP số nhà 67 phố ninh xá, tỉnh Bắc-ninh, nặng thế nào cũng phải khỏi, sẽ rút nọc, mà đường sinh dục vẫn để như thường, mà người không có mỏi mệt một thì nào gọi là có, vẫn ăn uống được như thường, đi lại như thường, uống tự nhiên là khỏi, hai thứ thuốc này hiệu đã nổi danh tiếng khắp thế giới, ai cũng biết rằng hai món này hay có một, thật thế hẳn không giảm nói khoe. Thuốc lậu 1 p. 00, dương mai 2 p. bản hiệu giữ cách linh hóa giao ngân. Bản hiệu lại có thứ thuốc đan mắt giỏ, có nhiều dữ, hay mắt đỏ mà dùng thứ này chỉ vài hôm là khỏi hẳn, thứ thuốc này kể chữa có hàng vạn người khỏi rồi, giá 0 p. 25 một lọ. 3 thứ thuốc này gởi bán tại M. Lê-văn-Thúc số nhà 200 Rue Espagne Saigon, Phố Hà số nhà 67 Rue des médicaments (phố hàng bài) Hanoi, Hương bát thư Điếm 93 Bd Bonnal ở Haiphong có thí nghiệm thì mới biết rằng thần hiệu thế nào?

Câu chuyện thực-nghiệp

Công nghệ có phát đạt thời nước mới phú cường, những nhà hâm mộ thực nghiệp đang hô hào chấn hưng công nghệ.

Vì thế mà hiệu: AN-THÀNH 37 rue d. la Soie HANOI, mới mở mà đã nổi danh chong công nghệ là hiệu đóng được các thứ giầy hạ đế crêpe dáng Tân-Long, kiểu Gia-định. Rất đẹp rất bền, các thứ giầy Tây đúng như mode Paris.

Vậy ngài nào đi giầy muốn được như ý xin hỏi quyển Catalogue (các mẫu giầy kiểu mới) Giầy Hạ đế crêpe 3$50 một đôi.

CHO ĐƠN LÀM PHÚC, CÁC ÔNG CÁC BÀ,

Ai có bệnh chữa lâu ngày không khỏi cứ viết thơ kể bệnh cho minh bạch và gởi thêm một cái tem 5 xu thời Lương y của bản hiệu sẽ gửi đơn cho không lấy tiền, hoặc gửi về bản hiệu hay gửi thang cho ông Lang cũng được.

Chỗ ở của ông Lang:

Monsieur BẢO THẠCH Village du Papier, près HANOI

Thuốc lào có ảnh Thưởng

Các ngài đã hút **Thuốc lào Hoành - phát** *nên biết cho rằng: các ngài mua thuốc ở đâu mây được ảnh Thưởng thì cứ đến chỗ mình vẫn mua mà lĩnh 1 bánh thuốc Thưởng. Xin đừng gửi về bản hiệu thêm mất thời giờ; vì bản hiệu gửi thuốc đi các nơi đều đã chừ thuốc Thưởng cả.*

Tiệm chính

LÝ-SENG-BAO

42 Phố hàng-Bồ

HANOI

PHARMACIE PHAN-VAN-GIAO

HIỆU BÀO-CHẾ

THANH-HOA — ANNAM

HỠI AI LÀ KẺ VIỆT-NAM

Là Hiệu Bào-chế thuốc tây của ông Phan-văn-Giáo, nguyên bào chế ngạch y-tế, độc-lực tổ chức lên.

Có đủ các thứ thuốc rất tốt và thật tươi của các nhà đại dược-phòng trứ danh bên Pháp chế ra chuyến tầu nào cũng có thuốc mới gởi đến.

Bán giá rất phải chăng vì những phụ phí vô ích, đều giảm bỏ cả, mà chủ nhân bao giờ cũng sẵn lòng mách bảo các bệnh nhân trong lúc cần cấp mà chưa mới kịp hay mới không được quan thầy thuốc.

Đồng bào ta nên chiếu cố, ... sau vừa được vui lòng giúp một người Việt-Nam.

XIN HÃY GIÚP NGƯỜI NAM VIỆT

Ảnh mới tính hạ giá.

Thứ ảnh tráng men ngũ sắc là một thứ ảnh mới. Vậy HƯƠNG KÝ chủ nhân muốn tính hạ giá để chiêu khách. Có thứ chỉ năm hào bạc mà kiểu trông giát nhã giát đẹp, đáng giá năm mươi đồng.

振興工藝 — TIÊN-LONG THƯƠNG-ĐOÀN — 包商土貨

團 商 龍 仙

BAO THƯƠNG THỔ HÓA

CHẤN HƯNG CÔNG NGHỆ

Mục đích Tiên-Long hương-đoàn liên-lạc đoàn-thể thương giới, chấn hưng nền kinh tế nước nhà.

Tiên-Long Thương-đoàn có tổ chức việc họ cải-lương rất có ích, để giúp đỡ bạn thương nghiệp Việt-Nam, còn đang đứng vào địa vị thiếu thốn vốn buôn, ai chơi đến các Tổng-cục Tiên-Long mà hỏi chương trình thể lệ:

Cần dùng nhiều người làm Đại-lý để bán chè, pháo Tiên-Long, và nội hóa ngoại hóa khác v. v. trong cõi Đông-pháp, hoặc ăn lương, hoặc ăn hoa-hồng, ai muốn làm mời đến Tổng-cục châm chước.

Hương càng được lửa càng nồng, Rày xem phỏng đã thỏa lòng ước ao.

Bạn thương nghiệp Tiên-long thương-đoàn chúng tôi có lời kính trình các quí khách, chiếu cố dùng thứ chè Tiên-long tự nhiên hương trà, bản hiệu chuyên môn khảo cứu 15 năm trời, nay đã được hoàn toàn công hiệu, cũng đủ 2 thứ: Liên-tử và Ô-long, chè gói, chè bao, giá bán phải chăng, bán buôn lại rẻ hơn.

Hương vị chè đặc biệt như sau này:

1. — Thế nào là tự nhiên hương? Mùi thơm thanh nhã ngon bùi như mùi cốm vừa mát vừa hợp vệ sinh. uống xong trong cổ cứ man mát ngọt ngọt, có kinh nghiệm thì mới có giá trị không như các thứ chè bại thận kia.

2. — Thế nào là nguyên chất? Chè Tiên-long được 7 8 nước, càng về nước thứ 2, 3, 4 càng ngon giọng chè đậm đà không như chè mất ngủ kia.

Chè Tiên-long nguyên chất đã có giấy thí nghiệm tại tòa thí nghiệm nhà nước chè Tiên-long không có tí chất độc nào cả.

3. — Các quí khách dùng chè Tiên-long lợi một thành hai, vì là một ấm chè khác 10 phần, mà chè Tiên-long có 5 phần đã đủ một ấm rồi nếu dùng như chè khác thì đặc quá

Pháo. — Bản hiệu lại chuyên môn chế tạo ra cả các thứ pháo rất kêu, rất đẹp điện quang, kim tiền, và cây bông thăng thiên các quí khách ai muốn kiểu gì cũng làm được, xin bạn đồng bang chiếu cố mà chấn hưng nội hóa cho có phần sạn ở các tỉnh

Các Tổng-cục Tiên-long có bán Tạp-chí Thần kinh.

Kính cáo Tiên-long Thương-đoàn

Tổng cục chánh tức là (Direction) – 52 Rue des Pipes HANOI

Téléphone n° 475.

Phân cục { BẮC KỲ: Hải phòng, Nam định, Hải dương, Phú thọ Hongay; TRUNG KỲ: Huế, Vinh, Qui nhơn.

Đại lý { BẮC KỲ: Ninh bình, Thái bình, Hanam, Hưng yên, Phả lại (7 pagodes,) Ninh giang, kiến an, Quảng yên, Bắc ninh, Bắc giang, Lạng sơn, Cao bằng, Thái nguyên, Phúc yên, sơn tây, Tuyên quang, Yên bay, Lao cay; TRUNG KỲ: Tourane, Thanh hóa, Quảng Bình, Quảng ngãi, Faifo

PHƯỚC-AN THƯƠNG-QUÁN

福 安 商 舘

CỔ PHẦN HỮU HẠN VÔ DANH CÔNG-TY

Số vốn 42.100$00

Hội chúng tôi thành lập đã trót một năm, tổng cuộc phân làm 3 sở:

Quinhon { chuyên biện thổ hóa, thập hóa xuất cảng, nhập cảng.

Pleiku { chuyên biện Đông, Tây thập hóa và mua thổ hóa.

Goböl { chuyên ... dũ thập hóa và mua thổ hóa.

Tại Qui-nhơn có mở Garage để chữa và đóng xe, lại có bán đủ những đồ phụ tùng về xe hơi.

Mới đây có lãnh xe thơ Quinhon Kontum.

Chúng tôi mới bắt đầu bước lên đường kinh-tế ở ăn giữ mực, buôn bán phải chăng, xin anh em đồng bang để lòng chiếu cố cho cám ơn.

TRỊ SỰ BAN *kính cáo*

Nhà thuốc Nguyễn-văn-Tri	có bán sỉ và bán lẻ đủ thứ thuốc Tây, y như mấy Đại-dược phòng Langsa ở Saigon vậy.
Nhà thuốc Nguyễn-văn-Tri	có bán thuốc trị về bịnh TIÊM-LA đã nổi danh, thuốc này uống khỏi chích, ít tốn hao, lại kín đáo.
Nhà thuốc Nguyễn-văn-Tri	có bán thuốc trị về bịnh GHẺ-CÓC, CHÙM-BAO, nặng nhẹ thế nào, uống vào cũng hết.
Nhà thuốc Nguyễn-văn-Tri	là ngôi hàng Đồng-bào ta nên chiếu cố, vì là của người Annam mình lập ra, và buôn bán không thua gì các Nhà thuốc Tây lớn khác, ở trong xứ ta.

Xin con Hồng cháu Lạc, nhớ đến Giống Lạc-Hồng

NGUYEN-VAN-TRI

BÀO-CHẾ-SƯ

MYTHO

Téléphone N°32 — (Cochinchine) — Adresse télégraphique PHARMATRI

MAGASIN DE SOIERIES

TÂN LỢI

188-140, Bd Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Bổn hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là: lãnh, xuyến, trừu, cẩm-nhung, cẩm-chân v. v... Hàng thiệt tốt, thiệt bền, hàng nhuộm đen mặc đến rách không nệ sợ phai trổ. Bán lẻ đủ các thứ hàng bombay, hàng Nhựt-bổn v. v... Khăn đội đầu rút và thêu nhiều kiểu, nhiều màu thiệt đẹp.

Trữ bán sỉ và lẻ đủ thứ màu nhuộm của Tây hiệu "Teinture Idéale" danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits "Kim-Thời" của bổn hiệu chế tạo chẳng khác nào biscuits mélanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$75 tại bổn hiệu (mua sỉ có huê-hồng).

Bổn hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thơ thương-nghị

TÂN-LỢI

138-140, Bd Tổng-đốc-Phương Cholon

Imprimerie TIẾNG-DÂN HUẾ

Directeur Gérant Huỳnh-Thúc-Kháng